

תוכן

3	תקציר	
4	מבוא	
5	סקירת ספרות	
5	הגירה - רקע	
6	הגירה ועלייה מארה"ב	
7	הגירה ממדינות מערביות	
8	שביעות רצון של העולים ממדינות המערב	
9	מתודולוגיה	
9	שאלת המחקר ושיטת המחקר	
9	שמירה על סודיות	
9	אוכלוסיית המחקר	
9	מטרת המחקר	
10	ממצאים	
10	ממצאי המחקר	
10	ניתוח הממצאים	
11	דיון ומסקנות	
11	דיון וניתוח התוצאות	
11	מגבלות המחקר	
12	הצעות למחקרים נוספים	
13	ביבליוגרפיה	
15	נספחים	
15	נספח מס. 1 – מכתב לגבי אימוץ התרבות המקומית ועזיבת תרבות המקור	
16	נספח מס. 2 – מכתב לגבי אימוץ התרבות המקומית יחד עם תרבות המקור	
17	נספח מס. 3 – שאלון שביעות רצון	

מבוא

תופעת ההגירה הינה תופעה כלל לאומית המאפיינת תנועה של אנשים ממדינה למדינה עקב הרצון לשנות ולשפר את תנאי החיים מבחינה כלכלית או להשיג בטחון אישי ולשפר את תנאי החיים. תהליך האקולטורציה הינו התהליך המרכזי והארוך בכל שלב ההגירה כאשר קיימים ארבעה מסלולי התקדמות אימוץ תרבות מקומית וזניחת המקור, אימוץ תרבות מקומית אבל השארת המקור, התנתקות מהתרבות המקומית והמקור, הסתגרות בחברה בתוך חברה. מדינת ישראל הינה מדינת הגירה מאז הקמתה ומשכך מרכזת אליה גלי עלייה והגירה מאז הקמתה מכל ארצות העולם. ניתן לאפי ולפלח את ההגירה לישראל לפי מוצא לפי גילאים ולפי השתייכות אתנית. קיים הבדל משמעותי במטרות ההגירה ובאוכלוסייה המגיעה בין הקבוצות האתניות השייכות לצפון אפריקה, מדינות ערב לבין ההגירה ממדינות המערב כגון בריטניה, צרפת, ניו לנד, אוסטרליה וכמובן ובעיקר ארצות הברית. הבדל משמעותי ראשון הינו בסיבות להגירה, בדרך כלל המהגרים ממדינות המערב מגיעים מסיבות הקשורות יותר לנטייה דתית ורצון ללמוד בארץ בישיבות והן כהזדהות עם הרעיון הציוני ומדינת ישראל (הגירה מתוך אידאליזם). הבדל שני הינו בסטטוס ומעמד המהגרים ממדינות המערב המהווים בד"כ אוכלוסייה מבוססת כלכלית, בעלת תארים אקדמיים ובעלת מקצועות טכניים נדרשים. קיימת נטייה גם מצד המהגרים ממדינות המערב לייצר קבוצות סגורות, ולשמור על קשר עם ארץ המגורים המקורית והמשפחה שנותרה שם. עם זאת, ההשתלבות שלהם בחברה הישראלית הינה פשוטה יחסית בשל הדימוי המערבי של ישראל, ובשל העבודה שרבים בישראל מדברים גם אנגלית כשפה שנייה. שביעות הרצון של המהגרים ממדינות המערב תלויה בעיקר בדרך שבה החברה הישראלית מקבלת ומאמצת אותם ובדרך כלל האסטרטגיה שבה ינהגו בתהליך האקולטורציה הינו מסלול של אינטגרציה. כמו כן נראה שהסטטוס הכלכלי החזק, המקצועיות ועצם העובדה שהשפה האנגלית בישראל מסייעת להיקלט במגוון מקצועות הקשורים לעולם הגלובאלי ולתשתיות האינטרנט מקלה על ההשתלבות ועל הקשיים הראשוניים בכל התהליך.

סקירת ספרות

הגירה - רקע

כל מהגר המגיע לארץ המטרה בהגירה מגיב לחברה הקולטת באופן מסוים. המודל של ברי (Berry, 1989), מציע ארבע תגובות אפשריות לתהליך ההגירה:

אינטגרציה - מהגרים אשר מאמצים אליהם את התרבות הנהוגה במדינה הקולטת אבל במקביל משמרים את התרבות המקורית ממנה הגיעו. עמדת השילוב מערבת בדרך כלל ערך עצמי גבוה, הישגים גבוהים ומצב בריאותי.

אסימילציה - מהגרים המאמצים את התרבות הקולטת ובמקביל מתנתקים מתרבותם המקורית. בתהליך זה המהגרים עוברים את התהליך לתוך החברה הקולטת.

בידול - צמצום מגע של המהגרים עם התרבות הקולטת, הסתגרות בגטאות, השארות בקבוצות של התרבות המקורית ממנה הגיעו.

דחיקה לשוליים - המהגרים המתנתקים תרבותית ופסיכולוגית מהתרבות המקורית ולא מתחברים לתרבות הקולטת. (Weinreich, 2009). עמ' 124. המהגרים סובלים מתחושת ניכור, אובדן זהות והלם תרבותי עמוק.

תהליך השינוי התרבותי המתרחש במגע ממושך בין שתי תרבויות שונות נקרא אקולטורציה (Acculturation) או "חיברות". תהליך זה הינו הממושך והמורכב ביותר במהלך שלבי הקליטה וההסתגלות (Berry, 1992, 1998).

תגובת והתנהגות החברה הקולטת משפיעה באופן מכריע על האסטרטגיה אשר פתוחה בפני המהגרים. תהליך של אינטגרציה יוכל להתרחש רק בחברה פתוחה שוויונית ומעודדת רב תרבותיות (Berry, 1989).

במחקר שנערך בבריטניה וכלל 113 נבדקים מהרוב האתני הקיים באנגליה הוצגו סרטונים ע"י שחקנים המבטאים את ארבעת הגישות לתהליך ההגירה עבור מהגרים פקיסטניים, נמצא כי עלתה התמיכה לתהליכים הכוללים בעיקר אינטגרציה וכמו כ הצפייה בסרטים הנ"ל צמצמה את ההתנגדות לתהליך ההגירה הנובע מדעות קדומות וחוסר פתיחות תרבותי אם כי לא העלימה אותו. מה שמלמד כי תהליך של אינטגרציה יכול להתקיים למרות הספקנות של המקומיים ואף ייצור אפקט של הגדלת שיתוף הפעולה. (Zagevka, 2011).

מהגירה לרב תרבותיות

המושג רב תרבותיות מציין דיאלוג הכולל כבוד הדדי וסובלנות בין תרבויות שונות מתוך יחס של כבוד הדדי שוני בי התרבויות. שילוב בין התרבויות השונות כך שכל אחד מהצדדים נותן מהתרבות שלו ומקבל מהתרבות האחרת ללא איבוד הייחודיות של המרכיבים השונים ויצירת סינרגיה בה השלם גדול מסך חלקיו. (סבר, 2004).

במהלך תהליך ההתאקלמות קיימת פעילות במספר מישורים- במישור האינסטרומנטלי - מציאת תעסוקה ודיוור הולם במישור התרבותי - למידה של נורמות, דפוסי התנהגות וערכים המקובלים בחברה החדשה. במהלך התהליך יכולים להיות משברים שונים בעוצמות ותדירויות שונות. לפי וילצ'יק-אביעד (2005) שני הגורמים המשמעותיים הינם הפער התרבותי בין ארץ המוצא לארץ הקליטה ותהליך ההגירה עצמה (גם אם מתוכננת מראש ומאורגנת) מהווה שינוי פתאומי ממצב מוכר למצב חדש המלא באי וודאויות.